

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα κείμενα που περιέχονται σ' αυτή την έκδοση αποτελούν προϊόν διακρατικής συνεργασίας και επεξεργασιών που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος LEONARDO.

Το πρόγραμμα LEONARDO θεσπίστηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση για μια περίοδο πέντε ετών (1995-1999), με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης και της δυνατότητάς τους για καινοτόμες πρωτοβουλίες. Οι πρωτοβουλίες αυτές επιδιώκεται ν' αποτελέσουν βασικούς παράγοντες για τον έλεγχο των τεχνολογικών και βιομηχανικών εξελίξεων, αλλά και των επιπτώσεων των τελευταίων στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και στην οργάνωση της εργασίας.

Το πρόγραμμα LEONARDO διευκολύνει την επαγγελματική κατάρτιση να προετοιμαστεί για τα επαγγέλματα του αύριο, να προβλέπει τις αλλαγές, να αναζητήσει, να προετοιμάσει και να πειραματιστεί πάνω σε νέες κατευθύνσεις και μεθόδους.

Είναι γνωστό ότι η κατάλληλα προσανατολισμένη και συστηματική επαγγελματική κατάρτιση αποτελεί βασικό παράγοντα καταπολέμησης της ανεργίας, αξιοποίησης και ανάδειξης της πολυδυναμίας του Ανθρώπινου Δυναμικού, επομένως και σημαντικό στοιχείο ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στις σύγχρονες συνθήκες.

Η ΟΤΟΕ, γνωρίζοντας τα προβλήματα που θα δημιουργήσουν στο εργασιακό καθεστώς οι ραγδαίες αλλαγές που καθημερινά συντελούνται στο χρηματοοικονομικό περιβάλλον και προσπαθώντας να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις δυνατότητες που παρέχονται μέσω των προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για επίλυση τέτοιου είδους προβλημάτων, υπέβαλε πρόταση ήδη από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του προγράμματος LEONARDO.

Το πρόγραμμα, προϊόν του οποίου είναι τα υλικά αυτής της έκδοσης, υποβλήθηκε από το ΙΝΕ/ΟΤΟΕ ως Πιλοτικό σχέδιο, στα πλαίσια της Δέσμης Ι του προγράμματος LEONARDO έτους 1995. Είχε διετή διάρκεια (1996-1997), διακριτικό τίτλο PREMEX και αντικείμενο τη δημιουργία ενός "Μηχανισμού πρόβλεψης νέων ειδικοτήτων στον τραπεζικό τομέα", καθώς και την αποτελεσματική αξιοποίηση αυτού του μηχανισμού στην επαγγελματική κατάρτιση και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Η πρότασή μας είχε εξαρχής ως στόχους:

- Τη δημιουργία και εφαρμογή ενός αξιόπιστου και συστηματικού μηχανισμού πρόβλεψης νέων ειδικοτήτων και δεξιοτήτων στον Τραπεζικό χώρο, καθώς και την αξιοποίησή του στην επαγγελματική κατάρτιση, τον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις, σε κλαδικό ή/και επιχειρησιακό επίπεδο.
- Κατά προτεραιότητα, τη συστηματοποίηση και την ποιοτική αναβάθμιση της συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης, συνδυάζοντας την απόκτηση των απαιτούμενων στις νέες συνθήκες γνώσεων και δεξιοτήτων, με σύγχρονες μεθόδους Προγραμματισμού Ανθρώπινου Δυναμικού, αξιόπιστης διάγνωσης εκπαιδευτικών αναγκών, σχεδιασμού καριέρας, προστασίας και δημιουργίας νέων ευκαιριών απασχόλησης - εμπλουτισμού - ανασχεδιασμού των θέσεων εργασίας.

Η πρόταση αυτή έγινε αποδεκτή από τα αρμόδια όργανα, υλοποιήθηκε δε και ολοκληρώθηκε με πλήρη, πιστεύουμε, επιτυχία.

Πράγματι, οι τομείς εφαρμογής και οι δυνατότητες αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της είναι κατά τη γνώμη μας πολλοί και σημαντικοί. Ενδεικτικά αναφέρουμε τη διμερή Επιτροπή Κοινωνικού Διαλόγου του τραπεζικού κλάδου, το κλαδικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης και βέβαια τα Τμήματα/Τομείς Επαγγελματικής Κατάρτισης κάθε επιχείρησης. Θα πρέπει ακόμα να σημειωθεί το σημαντικό εύρος των δυνατικών αποδεκτών των εμπειριών, των αποτελεσμάτων και της μεθόδου που προέκυψε από αυτό το πρόγραμμα. Ειδικότερα, αποδέκτες τους μπορεί να είναι:

- Υπάλληλοι - Στελέχη τραπεζών
- Διαπραγματευτές των μερών (και κυρίως αυτοί που εμπλέκονται σε θέματα επαγγελματικής κατάρτισης, σε επιχειρησιακό και κλαδικό επίπεδο)
- Εκπαιδευτές
- Στελέχη υπεύθυνα του τομέα επαγγελματικής κατάρτισης στις επιχειρήσεις
- Κοινωνικοί συνομιλητές (εργοδότες - εργαζόμενοι) και άλλων τομέων οικονομικής δραστηριότητας
- Επιστημονικοί Οργανισμοί, φορείς κατάρτισης, στελέχη επιχειρήσεων, μελετητές κλπ.

Στα πλαίσια και σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος LEONARDO, δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα από την ΟΤΟΕ στη δημιουργία και τη συντονισμένη λειτουργία της εταιρικής σχέσης, τόσο κατά το σχεδιασμό, όσο -και κυρίως- κατά την υλοποίηση του προγράμματος.

Σε εθνικό επίπεδο συμμετείχαν:

- Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών
- Η Κτηματική Τράπεζα
- Το Εκπαιδευτικό Κέντρο της Κτηματικής Τράπεζας
- Η Τράπεζα Πειραιώς
- Η Γενική Τράπεζα
- Η Ελληνική Εταιρεία Επιστημόνων Η/Υ και Πληροφορικής (ΕΠΥ)

Σε διευρωπαϊκό επίπεδο συμμετείχαν οι φορείς:

- Union of Financial Sector for Employees -Σουηδία
- Financial Services Union - Δανία
- Federation Estatal de Banca Y Ahorro- Ισπανία
- Unione Italiana Bancari - Ιταλία
- Fidiration des employis et cadres-Γαλλία
- C.F.P.B.(Centre de Formation de la Profession Bancaire)- Γαλλία

Για μας έχει ιδιαίτερη σημασία η συγκεκριμένη εταιρική σχέση. Και αυτό όχι μόνο γιατί δημιουργήθηκε και λειτουργήσει αποτελεσματικά στο πλαίσιο της υλοποίησης του σχεδίου, αλλά και γιατί για πρώτη φορά συνεργάστηκαν (με πρωτοβουλία της ΟΤΟΕ και με ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα) οι δύο πλευρές των κοινωνικών συνομιλητών, με εξειδικευμένα στελέχη, φορείς, επιστήμονες και συμβούλους της κάθε πλευράς, για την τεκμηριωμένη και συστηματική επίλυση προβλημάτων που εκ των πραγμάτων τις αφορούν από κοινού, στον κομβικό σήμερα τομέα της διάγνωσης των εκπαιδευτικών αναγκών και της επαγγελματικής κατάρτισης.

Για την υλοποίηση του σχεδίου δημιουργήθηκαν εθνικές και διακρατικές ομάδες εργασίας, Τον κεντρικό συντονισμό και την εποπτεία της υλοποίησης του σχεδίου είχε ειδική Ομάδα Καθοδήγησης του έργου (Steering Comittee), που συγκροτήθηκε και λειτουργήσει στο πλαίσιο του ΙΝΕ/ΟΤΟΕ.

Η Ομάδα αυτή αποτελείτο από τους:

- Αριστοτέλη ΛΑΚΚΑ, Πρόεδρο του ΙΝΕ/ΟΤΟΕ
- Βασιλική ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Δρ. Οικονομίας της Εργασίας, Σύμβουλο σε θέματα Ανθρώπινου Δυναμικού και Εργασιακών Σχέσεων, ειδική Επιστημονική Σύμβουλο του ΙΝΕ/ΟΤΟΕ και της ΟΤΟΕ, Μεσολαβητή του ΟΜΕΔ
- Κώστα ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Διευθυντή Εργασιών της Τράπεζας Πειραιώς
- Κερασιά ΞΟΥΡΗ, Στέλεχος της Διεύθυνσης Ανάπτυξης Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας
- Γιάννη ΣΓΟΥΡΟΒΑΣΙΛΑΚΗ, Γενικό Διευθυντή Εκπαιδευτικού Κέντρου Κτηματικής Τράπεζας.

Το προϊόν του προγράμματος, δηλαδή η ανάπτυξη της μεθόδου και του μηχανισμού πρόβλεψης των εξελίξεων στις τραπεζικές ειδικότητες, αναπτύχθηκε από τους εταίρους του προγράμματος, με την επιστημονική συνδρομή του C.F.P.B., ενός από τους εγκυρότερους φορείς παροχής μελετητικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών στον τραπεζικό χώρο στη Γαλλία, με πλούσια δραστηριότητα σε όλη την Ευρώπη.

Η ανάπτυξη της μεθοδολογίας που παρουσιάζεται συνοπτικά σ' αυτή την έκδοση είναι προϊόν των ακόλουθων δράσεων και επεξεργασιών, που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος :

- Οριοθέτηση στόχων - μεθόδου προσέγγισης
- Διαμόρφωση ερωτηματολογίων
- Επεξεργασία των ερωτηματολογίων/ ανάλυση αποτελεσμάτων με συσκέψεις των εταίρων, σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες και στελέχη τραπεζών
- Πιλοτικές εφαρμογές
- Ανάπτυξη υποστηρικτικού αλγορίθμου
- Ανάπτυξη εγχειριδίου για τη χρησιμοποίηση της μεθοδολογίας
- Ανάπτυξη εγχειριδίου εφαρμογής στις συλλογικές διαπραγματεύσεις
- Αξιολογήσεις του έργου στις διάφορες φάσεις και το σύνολό του
- Δημιουργία υλικού για σεμινάρια διαπραγματευτών
- Ενέργειες διάδοσης των αποτελεσμάτων
- Σχεδιασμός υποστηρικτικού CD-ROM
- Προσδιορισμός περαιτέρω ενεργειών για την επωφελέστερη πιθανή αξιοποίηση των αποτελεσμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πέραν της συστηματικής παρακολούθησης του προγράμματος από την Επιτροπή Καθοδήγησης, που ήταν σε συνεχή επαφή με τους εταίρους και το CFPB, για τις ανάγκες του προγράμματος απαιτήθηκαν πέντε διακρατικές συναντήσεις με τη συμμετοχή όλων των εταίρων. Πραγματοποιήθηκαν δύο συναντήσεις κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου (Αθήνα και Στοκχόλμη) και τρεις κατά το δεύτερο χρόνο (Βαρκελώνη-Παρίσι - Αθήνα).

Αντικείμενο εργασίας κατά τις συναντήσεις ήταν η επεξεργασία και πιστοποίηση των αποτελεσμάτων από όλους τους συμμετέχοντες φορείς-εταίρους του προγράμματος, η αξιολόγηση της πραγματοποιηθείσας δραστηριότητας και η χάραξη της περαιτέρω πορείας.

Αυτός ο τρόπος εργασίας αποδείχθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματικός, στο μέτρο που όλες οι πλευρές συνετέλεσαν ουσιαστικά στη διαμόρφωση του τελικού προϊόντος. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο η μέθοδος που προέκυψε μπορεί εύκολα να εφαρμοστεί σε όλες τις χώρες που μετέχουν στο πρόγραμμα, ανεξάρτητα από επιμέρους ιδιαιτερότητες (θεσμικές, διαρθρωτικές, θέσεων και αντικειμένων εργασίας).

Γλώσσα εργασίας του προγράμματος και εκπόνησης των υλικών του ήταν η Αγγλική. Ωστόσο η ΟΤΟΕ, εκτιμώντας τις θετικές δυνατότητες εφαρμογής και αξιοποίησης του προγράμματος στη χώρα μας, προχώρησε στη μετάφραση του υλικού και στα ελληνικά, ώστε να καταστεί δυνατή η καλύτερη διάδοσή του, με τη βοήθεια και αυτής της έκδοσης.

Η Μεθοδολογία που αναπτύχθηκε παρουσιάζεται αναλυτικά στα αντίστοιχα κεφάλαια της παρούσας έκδοσης. Τα βασικά της σημεία είναι:

- Επεξεργασία ενιαίου οδηγού γνωστικών δεξιοτήτων, που συνδέονται με συγκεκριμένα πεδία γνώσης,
- Προσδιορισμός του επιπέδου γνωστικών δεξιοτήτων που απαιτούνται σήμερα για κάθε ειδικότητα /θέση εργασίας και για κάθε πεδίο γνώσης που συνδέεται με αυτήν την ειδικότητα,
- Εντοπισμός και ανάλυση των βασικών παραγόντων που επηρεάζουν ή αναμένεται να επηρεάσουν τις αντίστοιχες ειδικότητες στο άμεσο μέλλον,
- Διερεύνηση του βαθμού επίδρασης αυτών των παραγόντων στις απαιτούμενες γνωστικές δεξιότητες των επιμέρους ειδικοτήτων,
- Αξιολόγηση των αλλαγών στις γνωστικές απαιτήσεις κάθε ειδικότητας (έκταση, είδος μεταβολής),
- Σχεδιασμός εξατομικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης για έγκαιρη και ομαλή προσαρμογή του κατόχου της συγκεκριμένης ειδικότητας στις νέες γνωστικές απαιτήσεις της ίδιας θέσης/ειδικότητας ή/και τη μετακίνησή του σε θέση που να παρουσιάζει ανάλογες ή συναφείς γνωστικές απαιτήσεις,
- Σχεδιασμός αλγορίθμου για τη στήριξη της μεθοδολογίας.

Εκτός από την παρουσίαση της μεθόδου και των βασικών τεχνικών οδηγιών για την εφαρμογή της, στην έκδοση αυτή περιλαμβάνεται και αναλυτικός οδηγός - εγχειρίδιο για τους διαπραγματευτές των μερών. Ο οδηγός αυτός αποβλέπει στο να τονίσει τη σκοπιμότητα αξιοποίησης και τη χρησιμότητα της μεθόδου τόσο σε κλαδικό όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο, με επισήμανση των αναγκαίων διασυνδέσεων και προεκτάσεών της σε όρους Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού και προώθησης της τεκμηριωμένης συλλογικής διαπραγμάτευσης για θέματα κατάρτισης και προστασίας της απασχόλησης.

Όπως εύκολα γίνεται κατανοητό, τα οφέλη από το πρόγραμμα είναι πολλά και σημαντικά. Αφήνοντας τον αναγνώστη αυτής της δουλειάς να τα κρίνει, ανάλογα με τις ανάγκες του χώρου του και τη δική του μελετητική - διοικητική εμπειρία, περιοριζόμαστε να επισημάνουμε ότι ως αποτέλεσμα της σημαντικής δουλειάς που έγινε στο πλαίσιο του προγράμματος:

- Δημιουργήθηκε ένα χρήσιμο εργαλείο πρόβλεψης απειλούμενων ειδικοτήτων,
- Εκπονήθηκε σημαντικό υποστηρικτικό υλικό για τη χρησιμοποίηση του μηχανισμού πρόβλεψης στις συλλογικές διαπραγματεύσεις για θέματα προστασίας της απασχόλησης και κατάρτισης,
- Διαπιστώθηκε ο κοινός προβληματισμός των εμπλεκόμενων χωρών,
- Συγκροτήθηκε ένα αξιόλογο δίκτυο φορέων και συνεργατών,
- Αντλήθηκε θετική εμπειρία από τη συνεργασία των κοινωνικών συνομιλητών.

Εξίσου σημαντικά, κατά τη γνώμη μας, είναι και τα αποτελέσματα-προϊόντα του προγράμματος και πιο συγκεκριμένα:

- Η Μεθοδολογία πρόβλεψης των νέων ειδικοτήτων στον τραπεζικό τομέα,
- Το Τεχνικό Εγχειρίδιο εφαρμογής της μεθοδολογίας,
- Το Εγχειρίδιο Αξιοποίησης από τους διαπραγματευτές των μερών, που αφορά στη χρησιμότητα και τους τρόπους αξιοποίησης της μεθοδολογίας σε κλαδικό και επιχειρησιακό επίπεδο,
- Το πλούσιο υλικό που συγκεντρώθηκε και που είναι άμεσα αξιοποιήσιμο για σεμινάρια διαπραγματεύσεων σε θέματα κατάρτισης,
- Ο Αλγόριθμος για τη μηχανογραφική υποστήριξη της μεθοδολογίας,

- Το CD-ROM που περιλαμβάνει το βασικό υλικό και τα αποτελέσματα του προγράμματος και που διευκολύνει περαιτέρω τη διάδοση της μεθόδου.

Στις 15 Δεκεμβρίου 1997 πραγματοποιήθηκε ημερίδα διάδοσης των αποτελεσμάτων στην Αθήνα με τη συμμετοχή και των διακρατικών εταιρών.

Ήδη προγραμματίζονται ενέργειες περαιτέρω διάδοσης και αξιοποίησης των αποτελεσμάτων, με τη διενέργεια διακρατικού σεμιναρίου διαπραγματευτών στο αμέσως επόμενο διάστημα.

Επίσης μέσα στις προοπτικές μας είναι η υποβολή νέας πρότασης συνέχισης του σχεδίου, με στόχο τον εμπλουτισμό του με νέους εταίρους και με αντίστοιχες εμπειρίες σχετικά με:

- τις δυνατότητες εφαρμογής του μηχανισμού πρόβλεψης των εξελίξεων στις τραπεζικές ειδικότητες,
- την πλήρη υποστήριξη της εφαρμογής του με ειδικό software,
- τη διάδοση και μεταφορά του και σε άλλους φορείς, προκειμένου να ενταχθεί σε ολοκληρωμένα συστήματα και μηχανισμούς επαγγελματικής κατάρτισης, σε κλαδικό και επιχειρησιακό επίπεδο.

Κλείνοντας, οφείλουμε να ευχαριστήσουμε, όλους όσους συμμετείχαν σε αυτό το πρόγραμμα, τους διακρατικούς και εθνικούς εταίρους, τα μέλη της Επιτροπής Συντονισμού του Προγράμματος, τους συμβούλους και τους συνεργάτες μας, καθώς και όλους τους συναδέλφους που βοήθησαν, με τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους, στην ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας. Επίσης, τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εθνικών φορέων που μας περιέβαλαν με την αμέριστη συμπαράσταση και την εμπιστοσύνη τους, παρακινώντας μας και επιτρέποντάς μας, με την οικονομική αλλά και με την ηθική τους υποστήριξη, να υλοποιήσουμε ένα δύσκολο εγχείρημα.

Πιστεύουμε ότι η έκδοση αυτή θα τύχει της προσοχής και της ευνοϊκής αποδοχής όλων των ενδιαφερόμενων μερών και ότι θα αποτελέσει έναυσμα για περαιτέρω βελτιώσεις, προεκτάσεις και εφαρμογές στον κομβικό για τον κλάδο μας τομέα της κατάρτισης, σήμερα και στο μέλλον.

Δημήτρης ΚΟΥΣΕΛΑΣ

Αριστοτέλης ΛΑΚΚΑΣ

Πρόεδρος ΟΤΟΕ

Πρόεδρος του ΙΝΕ/ ΟΤΟΕ